

Хозраткулова І.А. (Миколаїв, Україна)

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
У ВИХОВАННІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ**

(до 100 –річчя від дня народження В.О. Сухомлинського)

У тезах розглядається проблема маніпуляції та насилля у сучасному суспільстві. Акцентується увага на необхідності формування у підростаючого покоління українців гуманного ставлення до інших людей на противагу американському егоцентризму.

Khozratkulova Iryna (Mykolayiv, Ukraine)

**PEDAGOGICAL EXPERIENCE of V.O.SUKHOMLINSKY
IN EDUCATION of MODERN YOUTH**

(to 100 years from the day of birth of V.O.Sukhomlynsky)

In theses is examined the problem of manipulation and violence in modern society. Attention is accented on the necessity of forming at the rising generation of Ukrainians the humane attitude toward other people in a counterbalance to the American egocentrism.

На сьогоднішній день суспільство усвідомлює катастрофічні масштаби проблеми беззаконня, утиску прав іншого, жорстокості та нелюдяності.

Під впливом політичних, економічних, соціальних, демографічних факторів та значного рівня урбанізації у нашому суспільстві відбувається руйнування «ми-зв'язків» і як наслідок, відчуваються зміни в українських характерах. З'являються школи, які виховують майбутніх лідерів, з настановою: «перемогти будь якою ціною», де гуманність, чуйність, відкритість, щирість та безкорислива доброта - зайві особистісні характеристики «хазяїв життя». Домінуючими цінностями є – матеріальний успіх, гроші і речі.

Молодь з психологією «переможця-маніпулятора» передрікає суспільство на хвороби жорстокості і непорозуміння, якими вже страждає наш соціум. Нажаль, школи та сім'ї, де панує авторитет сили, а не сила авторитету вже є нормою у нашій країні.

Педагогічна спадщина В.О. Сухомлинського пропагує гуманістичні принципи виховання дитини і виступає проти «авторитету сили» у людських взаєминах. Питання насилля, як цілісного соціально-психологічного феномену, В.О.Сухомлинським практично не розглядалося, але витoki жорстокості він бачив у негуманних взаємовідносинах людей.

Талановитий вчений стверджував, що дітей виховує допомога не тільки один одному, батькам, а й іншим людям. Моральний досвід, - наголошував Сухомлинський, – придбаний у таких взаєминах є невичерпним джерелом безкорисної доброти, душевної чутливості та чуйності. Український педагог пропонував будувати всю систему взаємовідносин в учнівському колективі так щоб переважна частина зусиль кожного вихованця була спрямована на турботу про інших людей. Всі педагогічні ідеї Сухомлинського пронизані вихованням людяності: «...не власть и подчинение, а уважение и любовь должны быть в основе учебы...».

В.О.Сухомлинський на практиці реалізував унікальну філософську ідею формування особистості, далекої від догм маніпуляції і насилля як способу буття у світі. Для нього дитячий колектив - співтовариство дітей, в якому є ідейна спільність, інтелектуальна спільність, емоційна спільність, організаційна спільність. У праці «Верьте в человека» він пропагував ідеї цілісного колективу, коли люди стають ближче та доброзичливішими один до одного. Цей підхід є близьким нашої слов'янської ментальності, сформованої на общності і соборності, одним з генетичних механізмів якої є злиття в «ми» як механізму психологічного захисту. На противагу американським культурним моделям «людини-Робінзона», здатної самотужки, без сторонньої допомоги випередити інших в отриманні життєвих благ. «Самодостатність» у такому розумінні обідняє морально-ціннісну складову особистості.

Певною мірою реакція людини на соціально-культурні та політичні умови життя визначає її світогляд та поведінку. На території держави, де йдуть військові дії, так чи інакше формується маскулінна культура. Саме така тенденція змушує переглянути деякі форми й методи навчально-виховного

процесу в який «органічно» увійшли ідеї домінування, жорсткої конкуренції, маніпуляції та психологічного насилля. Практично в кожному класі є учні, які стають жертвами булінгу, а також агресори, які є ініціаторами глузувань та знущань.

Більшість дослідників схиляються до того, що українцям властива така психологічна риса, як інтровертованість. Саме інтровертованість виявляється у миролюбності, не схильності до агресії та насильства, зосередженості на своїй внутрішній свободі. Без ідей педагогічного гуманізму стає проблемним становлення молоді у культурному середовищі і унеможлиблюється шлях до гармонійного розвитку особистості.

На етапі реформування освіти значущим постає завдання - знайти саме ту виховну лінію, яка проходить тонкою межею, від «хворобливої самотності» до «автономної» особистості. Сприяти розвитку людини, яка має чіткі соціально-позитивні цілі, психологічно сильна, моральна стійка, незалежна від впливу ринкових відносин.

Наявна «культурна» ситуація ставить перед освітянами завдання зорієнтувати молоде покоління на бажання зберегти емоційність, чуйність, співчуття, демонструючи силу духу - тобто справжні риси українського національного характеру.

Отже, гуманістичні ідеї великого українського педагога В.О. Сухомлинського є актуальними, прогресивними і своєчасними у процесі виховання сучасної молоді.